

Українське кіномистецтво- старий вид мистецтва.

Слайд 2 В медіа кіно займає особливе місце.

Слайд 3.Кіно має досить цікаву історію свого становлення.

Спочатку зайшло як документальне з II пол.ХІХст.

Воно веде свою історію з 1907 року, коли в Одесі було створено перше приватне кіноательє, яке поступово переросло в кінофабрику. У 1928 р. було відкрито кінофабрику в Києві.

Перші фільми – це екранізації популярних вистав, у яких грали корифеї українського театру: «Наталка Полтавка», «Наймичка» «Москаль-чарівник», «Богдан Хмельницький»

СЛАЙД 4

Встановлення більшовицького режиму передбачало в кіноіндустрії реалізацію тези Миколи Леніна **«Поки народ безграмотний, з усіх мистецтв наважливішими для нас є кіно і цирк»**

Тодішні проблеми- не було підготовки сценаристів, не вистачало режисерів

1923-2 режисери,1926- 14.Взагалі за період з 1923 року через ВУФКУ пройшли 40 режисерів, а залишилося -5.Не підходили на нові ролі і дореволюційні актори. Теми війни, колективізації, індустріалізації не вписувалися в їхнє творче амплуа.

03.13.03.22.засновано ВУФКУ

Слайд 5.

В кіно українці - зовні за творами Гоголя(шаровари, п'яні, галушки, вареники, тупі, довгодуми) або ж зовні як на картинах Іллі Ріпіна – відчайдухи, з почуттям гумору, в колоритному одязі.Тобто «балаган і феєєрія».

На жаль такий підхід ви зустрічали у фільмі ХХІ ст. «Останній москаль».

Слайд 6.

Олександр Довженко – фундатор українського і класик світового кіномистецтва, кінорежисер, письменник, художник, громадський діяч і палкий патріот.Перші кіноспроби були не дуже вдалими.

Лібрето до «Звенигори» написано рос.мовою з помилкою, правліннями. В той час на росії проживало 7 млн.укр.-Це було порушенням коренізації.

Фільм «Земля» на екранах того часу прожив рівно 9 днів. Про колективізацією, про межі розорані трактористом Васею, про розкол сільської громади.

У 2015 році ЮНЕСКО визнав фільм у списку 12 найкращих фільмів.

Довженко був під контролем москви, без права бувати у Києві.
« Поема про море» на основі спорудження в 1952-1956 рр.
Каховської ГЕС.

Слайд7.Кінодокументалістика.

Робота учнів з ним повинна включати етапи:

1. Опис:

- опишіть, що ви побачили, переглядаючи відеосюжет. Особливу увагу звертайте на деталі;
- зверніть увагу, які об'єкти потрапили на передній план, а які залитися на другому;
- що робили, чим займалися люди, які потрапили в об'єктив кінокамери?
- якщо центральною фігурою сюжету є відомий історичний діяч, спробуйте описати його зовнішність. Зверніть увагу на рухи, вираз його обличчя;
- які деталі переглянутого сюжету найбільше вам запам'яталися? Чому?

2. Інтерпретація:

- з історією якої країни пов'язаний переглянутий вами відеосюжет? На підставі чого ви зробили такий висновок?
- до якого періоду можна віднести зняті кадри? Обґрунтуйте свої міркування;
- чи змінилося ваше уявлення про історичні події після перегляду відеосюжету? Якщо змінилося, то що саме і чому?
- що нового ви дізналися про історичні події, які були відомі вам з вивченого матеріалу?
- які емоції і почуття відтворив кінооператор? Чому саме ці події зацікавили його в першу чергу?
- з якою метою і для якої аудиторії знято відеосюжет?
- в якому контексті створювалося відео?
- якою ви уявляєте собі психологічну атмосферу історичної події, зняту кінооператором?

Висновки та узагальнення: сформулюйте висновок, якого ви дійшли після роботи з відеосюжетом. Спробуйте провести історичні паралелі. Зробіть узагальнення

Слайд 8.Поетичне кіно

У 60-х роках зазнає розквіту українське поетичне кіно. Сергій Параджанов - «Тіні забутих предків»; Юрій Іллєнко – «Криниця для спраглих», «Білий птах з чорною відзнакою»; Леонід Осика – «Камінний хрест»

«Тіні забутих предків» (1964) знятий за однойменною повістю М. Коцюбинського. Історія про гуцульських Ромео і Джульєтту – Івана та Марічку, про трагічне кохання, що розквітло всупереч ворогування їхніх родів. Емір Кустуріца назвав фільм «найкращою картиною у світі, яку було знято до цього часу...»

Музику до фільму написав **Мирослав Скорик**. Окрім того, картина насичена різножанровим музичним фольклором: мелодії весільних музик, голосіння, веснянки, колядки та щедрівки. У стрічці звучать поширені в Карпатах інструменти: сопілка-денцівка, флюяра, коза, дримба, трембіта. Мирослав Скорик Концерт «Карпатський»

У наш час традиції поетичного кіно режисерів-шестидесятників відроджуються, зокрема у творчості **Олеся Саніна**. Картина «Мамай» є екранною інтерпретацією фольклорних пам'яток про втечу трьох братів-козаків з татарського полону.

Фільм «Поводир, або «Квіти мають очі» - це мандри українського сліпого кобзаря з врятованим ним американським хлопчиком, який стає свідком харківської трагедії знищення українських кобзарів у 1933 році. Гасло фільму – «Заплющ очі. Дивись серцем». Одну з головних ролей зіграла співачка Джамала, також вона записала саундтрек до картини.

Комедія «За двома зайцями» режисера Віктора Іванова за п'єсою М. Старицького завжди мала величезний глядацький успіх завдяки грі талановитих акторів, насамперед **Миколи Яковченка**, якого називають «**найнароднішим серед заслужених і найзаслуженішим серед народних**»

Слайд 9

Заборонена кінопродукція України в СРСР

Рекордсмен-Юрій Іллєнко-7 фільмів заборонено. Особливо під заборону потрапляли фільми із участю І. Миколайчука.

Фільм режисера Віктора Шкуріна «Соната про художника» розповідає про Івана Гончара, видатного українського скульптора та палкого збирача української старовини. Гончар перетворив свою київську квартиру на унікальний музей, наповнений прекрасними речами з історії України. Ця любов до національної культури стала центральною темою фільму.

«Мені дуже подобався Іван Гончар. Я був вражений, що йому вдалося зібрати стільки прекрасних речей. Там ніякого націоналізму не було, там була просто любов до України», – розповідає режисер Віктор Шкурін в інтерв'ю Радіо Свобода.

Однак радянська влада мала іншу думку. Попри те, що фільм був прийнятий, його заборонили показувати на екранах. У таємній записці Київського обкому КПУ зазначалося, що фільм *«позбавлений чіткого класового підходу до оцінки і зображення явищ минулого, ідеалізує старовину, в своїй основі містить розповідь про скульптора Гончара, який допускає націоналістичні збочення»*.

Глядачі змогли побачити фільм «Соната про художника» лише через 30 років, після падіння Радянського Союзу. Ця стрічка стала символом боротьби за збереження української культурної спадщини та опору проти радянської цензури.

Фільм «Дума – доля» розповідає про видатного кобзаря Євгена Адамцевича, відомого автора «Запорозького маршу». Знімальна група, очолювана режисером Олександром Криварчуком, віднайшла Адамцевича у Ромнах на Сумщині та записала стародавні українські думи в його виконанні. Це було не просто документування музичної спадщини, а й створення образів, що доповнюють враження про героїчне козацьке минуле України.

Згідно з віднайденими [Радіо Свобода](#) архівними документами, у березні 1969 року режисера Олександра Криварчука звинуватили у розтраті 5200 карбованців, які він використав для зйомок матеріалу «на низькому ідейно-художньому рівні». Виробництво стрічки закрили, а практично все відео та аудіо знищили.

«Освідчення в коханні» (1966) режисер Ролан Сергієнко

Тодішній міністр культури СРСР Олексій Романов, після перегляду фільму Ролана Сергієнка, різко висловився: *«Я не хотів би жити у країні, яку ти мені щойно показав, муд*к»*. Це була його реакція на повнометражне документальне кіно, що чесно розповідало про трагічну долю жінок України за півстоліття радянської влади. Фільм

містив свідчення жертв сталінських репресій, інвалідів Другої світової війни, колгоспниць та робітниць. В одній із фінальних сцен показано, як жінки з Донеччини власноруч переносять і монтують важкі рельси для будівництва залізничної колії. Така відвертість обурила радянських чиновників. Україна постала у фільмі не такою, якою її зображали в пропагандистських матеріалах.

Авторів звинуватили в «нігілізмі» та в тому, що вони «викривили» радянську дійсність. Після численних переробок фільм все одно був заборонений і покладений на полицю. Єдина копія збереглася в Москві, в музеї Сергія Ейзенштейна

«Анатоль Петрицький» (1970) режисер Роман Балаян

У літню добу 1972 року колишній керівник студії Укркінохроніки Віктор Шкурін зіткнувся зі шокуючим звинуваченням від свого нового начальника, Геннадія Іванова: *«Ви що антирадянські картини тримаєте у своєму сейфі?»* Це викликало у Шкуріна негативні емоції, оскільки йшлося про фільм, що став справжнім шедевром, а не просто кінолентою. Цей фільм розповідав про життя українського авангардного художника Анатолія Петрицького і був засуджений в українському держкіно як збочення, формалізм та антирадянщина, і було наказано його знищити. Володіючи єдиною копією фільму, Шкурін приховував її у своєму сейфі, і перед відхідним віддав її новому керівнику, який, після перегляду, вирішив знищити кінопроект.

Фільм був інноваційним для свого часу у українському документальному кіно. Режисер Роман Балаян сподівався відобразити таємний смисл у картині Петрицького, спираючись на творчу свободу, але це не було прийнятно для українського кінематографу. Його страсті за Петрицьким не збігались з очікуваннями влади. Комітет кінематографії заборонив фільм.

Радянська влада всіляко намагалася приховати правду про розстріли у Бабиному Яру, оскільки жертвами там переважно були євреї. У 1966 році, напередодні 25-х роковин трагедії, невелика група киян разом із відомим письменником Віктором Некрасовим зібралися неподалік Бабиного Яру, щоб вшанувати пам'ять загиблих. Працівники Київської студії документально-хронікальних фільмів, оператор Едуард Тімлін та режисер Рафаїл Нахманович, вирішили зафіксувати цю подію на плівку під виглядом зйомок фільму про радянську міліцію.

Ця плівка залишалася у Тімліна до розпаду Радянського Союзу. Вперше її використали аж у 1992 році у фільмі «Віктор Некрасов на «Свободі» і вдома».

Того ж 1966 року, безпосередньо в роковини розстрілу, відбувся вже великий жалобний мітинг у самому Бабиному Яру. Дозволу на його проведення не було. Оператор Тімлін та режисер Нахманович хотіли відзняти і цю подію як важливий документ епохи.

Після цього Тімлін зняв двохвилинне відео, яке привіз на студію. Піднявся величезний скандал. Радянська влада охрестила мітинг «масовим стихійним зборищем єврейських й українських націоналістів». Більше цей унікальний матеріал ніхто ніколи не бачив.

«Відкрий себе» (1972) режисер Ролан Сергієнко

Про Григорія Сковороду був вибуховою бомбою, адже йшлося про творення людини. Розмова йшла навколо пам'ятника Сковороді Кавалерідзе, текст озвучував Іван Миколайчук. Фільм пройшов лише в обласних центрах і одразу був заборонено знищений.

Лише одна копія фільму вижила — вона була викрадена зі студії й передана Ролану Сергієнку. Він зберігав її на балконі протягом 16 років, поки заборону на стрічку не зняли у 1988 році. У 1991 році творці фільму були відзначені Шевченківською премією за цю роботу.

Рафаїл Нахманович - український документалістів найбільше зазнав утисків. Йому тричі забороняли знімати кіно. Більше десяти його фільмів були заборонені чи знищені. Режисер помер у Києві 16 травня 2009 року, залишивши значний слід у історії українського кіно.

Із 1972 року цензура стала суворішою аж до перебудови.

Про долі видатних діячів України різних часів знято історичні фільми: «Богдан Хмельницький» Ігор Савченко, «Данило – князь Галицький» Ярослав Лупий «Ярослав Мудрий» Григорій Кохан, «Легенда про княгиню Ольгу» «Молитва за гетьмана Мазепу» Юрій Ілленко, «Богдан-Зіновій Хмельницький» Микола Мащенко, «Нескорений» Олесь Янчук, який також розкрив трагедію Голодомору в Україні у фільмі «Голод-33»

Художній фільм — це певна інтерпретація історичних подій. Не секрет, що останнім часом інформація про цікаві та яскраві події

минулого, в центрі яких завжди перебувають мужні та непересічні історичні постаті, надходить до учнів з історичних фільмів. Історичні образи, закріплені у свідомості учнів, здебільшого не тільки дуже далекі від історичної реальності, а й упереджені.

Тому використовувати художній фільм на уроці в повному обсязі не доречно. Доцільно використовувати нарізки сюжетів, рекомендувати домашній перегляд, написання вражень у формі есе або аналізу за певним алгоритмом, обговорення в загальному колі гурківців після перегляду та ін. Художнє відео розвиває в учнів вміння аналізувати та оцінювати різні інтерпретації історичного процесу та критичного ставлення до них. Така робота стає передумовою, підґрунтям розвитку критичного мислення, допомагає дітям усвідомити, що історія не завжди є об'єктивною і що не існує єдиної істини щодо минулого, дає можливість виробити власну позицію. Наприклад, фільм «Земля», де присутні символізм. Воєнну тему репрезентує картина «У бій ідуть лише «старики» Леоніда Бикова, в якій режисер піднімає тему любові до України.

Слайд 10

Сюжет фільму «Мирний-21» базується на реальних подіях 2014 року, коли загін луганських прикордонників, розташований за адресою, на честь якої названо фільм, дав бій росіянам, які хотіли захопити цей прикордонний пункт.

СЛАЙД 11

Найтитулованіший український художній фільм, що має понад 40 нагород, серед яких три призи Каннського кінофестивалю – «Плем'я» Мирослава Слабошпицького. Особливість стрічки в тому, що це перший у світі фільм знятий без єдиного слова – виключно мовою жестів без субтитрів, інтертитрів чи закадрового голосу. Головна героїня фільму – тиша. Спільне укр-нідерландське в-во

Про «20 днів в Маріуполі» Над фільмом працювали режисер і фотограф Мстислав Чернов, фотограф [Євген Малолетка](#) та продюсерка й журналістка [Василіса Степаненко](#). Вони стали останніми журналістами, які висвітлювали початок знищення Росією Маріуполя — за це [усі троє](#)

отримали Пулітцерівську премію. Також у 2024 році їх нагородили [Шевченківською премією](#). 11 лютого 2024 Мстислав Чернов здобув премію [Гільдії режисерів США \(DGA Awards\)](#). Його відзначили у категорії «Видатні режисерські досягнення в документальному кіно»^{[83][84]}. [Український оscarівський комітет](#) висунув «20 днів у Маріуполі» від України на [96-ту церемонію «Оскар»](#) у категорії «[Найкращий міжнародний повнометражний фільм](#)»^[85]. Стрічка увійшла до [шортлиста](#) премії «Оскар», який [21 грудня 2023 року](#) опублікувала [Академія кінематографічних мистецтв і наук](#), одразу у двох номінаціях: «[Найкращий міжнародний повнометражний фільм](#)» та «[Найкращий повнометражний документальний фільм](#)»^[86].

10 березня 2024 року у [Лос-Анджелесі](#) Мстислав Чернов на [96-й церемонії вручення премії Американської академії кінематографічних мистецтв і наук за заслуги в галузі кінематографа](#) разом з командою здобули кінопремію «Оскар» у категорії «[Найкращий документальний повнометражний фільм](#)»^{[87][88]}.

На премії [BAFTA](#) «20 днів у Маріуполі» переміг у номінації «документальний фільм» і був номінований у категорії «[фільм іноземною мовою](#)»^{[89][8]}.

12 вересня 2024 року фільм виграв в номінаціях «[Найкращий фільм](#)» і «[Найкращий документальний фільм](#)» на нагородженні Восьмої Національної кінопремії «[Золота Дзига](#)»^[90].

Стрічка потрапила в трійку найкращих документальних фільмів 2023 року за версією [Indiewire](#)^[91], а також отримала п'ять номінації премії [Cinema Eye Awards](#) за досягнення в неігрових і документальних фільмах і серіалах^[92]. Окрім цього, фільм виграв премію [Гільдії режисерів Америки](#) в категорії «Видатні режисерські досягнення в документалістиці»^[9].

В Сербії заборонили показ , бо антиросійський, який змінить ставлення населення до «братнього» народу.«Про сірі бджоли»У «сірій зоні» поблизу лінії фронту, в невеличкому селі без електроенергії, залишилися жити лише двоє «ворогів дитинства».

Під снарядами, що іноді пролітають над селом, з непроханими озброєними гостями, сусіди-пенсіонери ведуть свій скромний побут, іноді зустрічаючись для суперечливого, але необхідного спілкування. У кожного життя не склалось по-своєму, і обидва мають час його переосмислити. Мало зважаючи на воєнні події, вони намагаються створити своє мирне життя в небезпечній місцині, але все руйнується, коли в селі з'являється російський снайпер.

Слайд 12 Як аналізувати кінопродукцію

Висновки.

З навчально-освітньої точки зору, відеоматеріали є корисними, оскільки:

- історичні факти про ментельні риси в них можуть бути представлені в надзвичайно захоплюючий спосіб;
- створюють сюжетно-тематичні картини й історичні реконструкції, зважаючи на неможливість спостерігати події минулого візуально;
- наближають учня до минулого і конкретизують його історичні уявлення;
- дають можливість учням прив'язати знання до певних візуальних образів;
- дозволяють розвивати в учнів навички і вміння критичного мислення.

Джерело

<https://uamoderna.com/md/prymachenko-ukrainian-cinema/>

